

Acte d'inauguració del curs 2018-2019 de la Universitat de Girona

Lliçó inaugural: "La determinació de salvar vides"

Honorable consellera, alcaldesses, alcaldes, distingides autoritats, estudiants, personal universitari, amics, amigues, parents. Bon dia a tothom. És per a mi un gran honor poder-vos dirigir unes paraules des d'aquí per inaugurar aquest curs acadèmic. Permeteu-me que no estic molt acostumat a fer aquest tipus d'actes i imagineu-vos quin és el nostre canvi, d'on venim, quan entrem aquí, és un canvi molt sobtat.

Però he vingut també a interpel·lar-vos, he vingut a donar-vos una mica de feina. He vingut a demanar-vos que trenqueu amb el relat. Hem de trencar amb aquest relat. Un relat que ens ve preestablert per campanyes de polítics, per mitjans de comunicació, per algunes administracions. I vinc en nom d'aquells que no poden estar avui aquí, perquè malauradament són considerats il·legals. O migrants econòmics. Negres. Musulmans.

És cert que vivim temps difícils d'entendre i la desinformació que patim actualment no ens ajuda a comprendre la migració. La migració és un dret humà, mentre que la immigració no ho és. Això simplement és la reformulació en dret internacional d'una antiga norma domèstica: si algú vol abandonar casa nostra no hem de retenir-lo per la força. Si algú expressa el desig de quedar-se a casa nostra, els membres de la llar decidiran si li permeten o no. S'hauria de permetre que alguns fugitius innocents, les persones amenaçades per enemics mortals, la gent amb necessitat immediata de protecció que no es vegin en aquesta situació per la seva pròpia responsabilitat es quedessin per una nit, per un parell de dies o pel temps que duri la seva situació de necessitat, que no ha de ser tampoc molt de temps, a casa?

Com els membres d'una casa viuran menys confortablement si comparteixen la seva llar amb estrangers, llevat que aquests facin la feina bruta de la casa. La decisió de si s'admet o no estrangers a casa i per quant de temps i en quines condicions és una decisió difícil. No obstant, no es tracta simplement d'una decisió pragmàtica, sinó també moral. Un país té els mateixos problemes que una casa. Decidir qui ha de quedar-se en un país, per quant de temps i en quines condicions és també una decisió ètica, de la mateixa manera que ho seria en una llar.

Els hostes o els immigrants han de respectar les lleis de l'estat, fins i tot si vénen d'estats amb lleis diferents. Respectar la llei no implica l'obligació d'estimar-les, només l'obligació d'obeir-les i no infringir-les. Els que entren en una casa també entren en un sistema legal. Els immigrants no arriben simplement a un estat sinó que arriben també a una societat. Arriben per estar entre nosaltres. Tenen que complir les lleis no escrites, les lleis que complim nosaltres. Les lleis que vénen de

les relacions humanes, com poden ser d'higiene, d'urbanitat i també la voluntat d'aprendre l'idioma principal de comunicació.

Però també ens cal un esforç a nosaltres, un esforç per entendre i acceptar la migració. El respecte a la diferència és la primera obligació d'un bon amfitrió. I no és simplement una obligació pragmàtica, sinó també ètica. De la mateixa manera que ho és l'obligació de l'immigrant de complir les normes domèstiques. L'amfitrió està sempre en posició de poder. Ell és el que concedeix o nega aquest refugi. Ell és el que estableix les normes i, desgraciadament, ell és qui actualment criminalitza aquesta situació amb la col·laboració voluntària o obligada d'alguns mitjans de comunicació. No ens ajuda gens el bombardeig actual de post-veritats tendencioses que no deixem d'escoltar i de veure: crisi migratòria sense precedents, invasió.

Aquest seria el relat formal que hauria de fer, però ja que estic aquí i m'heu convidat suposo que no ho heu fet per la meua formalitat, sinó que ho heu fet possiblement pel que fem i pel que representem. Així doncs, deixarem a part el relat formal i us explicaré realment quina és la situació que actualment vivim, no només al mig de la Mediterrània, en aigües internacionals, sinó aquí, en aquests moments.

Atenció a les dades: arribades a Europa l'any 2014: 216.000. Per mar. 2.000 morts. 2015: 1 milió. 3.700 morts. Aquest salt es deu a la guerra de Síria. Igual que als anys noranta amb la guerra dels Balcans va haver-hi un salt. El 2016: 360.000 persones. 5.000 morts. 2017: 173.000 persones. 3.000 morts. 2018: 70.000 persones. 1.700 morts. On està la crisi migratòria sense precedents? La invasió? Si les xifres van baixant, excepte el percentatge de morts, que va pujant.

Anecdòticament, a finals de 2014 hi havia una operació de salvament al Mediterrani que es deia Mare Nostrum, que finançava en la seva totalitat el govern italià. Aquesta operació li costava uns 300.000 euros diaris i la va mantenir durant més d'un any, fins que va demanar ajut a Europa per finançar aquesta operació de salvament i Europa va dir que no, que no finançaria aquesta operació de salvament. Que en tot cas posarien en marxa l'Operació Sofia, l'Operació Triton, operacions militars que no tenien com a funció el salvament sinó la vigilància i el control dels fluxos migratoris.

Bé, recordeu que el 2014 hi havia 216.000. No hi havia cap ONG al mig del mar, ajudant. Hi havia una operació d'una administració, d'un govern. El 2015 van arribar 1 milió. No és casualitat. Vénen d'una guerra. El 2016 van començar a arribar les ONG al mar, en veure que Itàlia retirava aquests vaixells humanitaris, aquests vaixells de salvament, i van haver-hi 5000 morts. I aquí va començar la nostra activitat. Nosaltres vam estar a Lesbos, un grup de ciutadans, per iniciativa pròpia, sense cap intenció d'organitzar res, cap ONG ni fundació, vam anar a donar un cop de mà a les costes de Grècia, per on van arribar aquest milió de persones gairebé. Allà ens vam adonar que del 2014 al 2015 la diferència és que

l'administració, la Unió Europea, havia decidit no fer res. Mirar cap a una alta banda.

Casualment, el 2012 Alemanya publicava que era el país més vell del món després de Japó, que tenia 8 naixements per cada 1000 habitants. Que amb aquestes dades el fracàs estava assegurat. Que necessitaven amb urgència gairebé 1 milió de persones, 1 milió d'immigrants. Això era voltants del 2012. Entre 2015 i 2016 vam veure entrar per Grècia centenars de milers de persones, 4000-5000 persones al dia arribaven a unes costes de 17 km amb pateres. 100 pateres en un sol dia. No venien de 400 milles, venien de 9 km de distància, 6,1 milles, amb uns prismàtics podies veure com embarcaven a l'altra banda. Vosaltres creieu que 15.000 persones es poden amagar? 5.000 persones enfilant-se a barques passen inadvertides, a Turquia? No.

Vam ser testimonis d'aquest fet i aquest fet mostrava que hi havia desinterès i connivència. Evidentment no estaven les grans organitzacions, van arribar més tard. Però aquí vam començar a entendre que si se'ns morien a nosaltres a les costes, davant nostre, què passava al mig del mar, on no hi havia testimonis, on ningú ho veia? I aquí vam pensar en aquesta operació que tenia Itàlia el 2014 que es deia Mare Nostrum i vam decidir buscar un vaixell per anar al Mediterrani central. No teníem intenció de salvar el món però sí que ens vam haver d'organitzar com a ONG per entrar dins dels canals administratius perquè ja vam començar a rebre certs inputs desagradables de l'extrema dreta de Grècia que convivia a la vora nostra. Ja vam veure que el que estàvem fent no estava d'acord amb el que la Unió Europea en aquells moments tenia previst. Ja vam patir al senyor Fabrice Leggeri, director de Frontex, que filtrés uns informes acusant les organitzacions de connivència amb els traficants, d'afavorir el tràfic de persones, inclús de portar terroristes o ajudar terroristes que desembarcaven a les costes de Grècia.

Això era el 2016 i aquesta documentació es va filtrar al *Financial Times*. No va anar a un jutjat, va anar a un mitjà de comunicació internacional afí. Aquí vam començar a entendre que el joc brut havia començat. En tenir el primer vaixell ens vam dipositar al Mediterrani central, en aigües internacionals, i ens vam posar en mans de la guàrdia costera italiana. La guàrdia costera italiana feia el que podia amb els seus recursos durant el 2015 i durant el 2016. 360.000 persones van arribar a Europa per mar, entre el sud d'Espanya, sud d'Itàlia i sud de Grècia. 5000 morts, recordeu. Sempre hem treballat coordinats amb la guàrdia costera italiana. Sempre. Però sempre hem rebut tot tipus d'amenaques i de pressions.

Hem sentit un discurs dispar, que formem part de la trama del tràfic, que som un *pull factor*, que la flota humanitària que estava surant en aigües internacional a més de 80 milles de la costa érem un *pull factor*, en un país com per exemple Líbia, un país sense estat, un país convuls que manté una guerra civil des d'anys, on hi ha 3 grups armats que s'autoproclamen govern legítim de Líbia, on no hi ha un estat de dret, on no es respecten els drets humans, on Nacions Unides en reiterades ocasions ha denunciat la situació de violència, d'esclavitud que es viu a Líbia. On fins i tot Nacions Unides reconeix que Líbia no és un lloc segur. Però es finança un

grup armat, se li donen embarcacions i se l'anomena guàrdia costera de Líbia. I Europa diu que està negociant amb el govern de Líbia. A nosaltres ens agradaria saber quin és aquest govern, quin grup armat és, i si té el control o no de Líbia, perquè fins fa unes setmanes tenia el control d'una part de Trípoli i ara ja no té el control de Trípoli.

Per tant, ens hem adonat que hi ha una altra política migratòria que no és la que us explicava al principi d'acolliment sinó la de finançar, militaritzar i externalitzar fronteres. Casualment quan us explicava el del 2012 a Alemanya, el 2015 entren per Grècia 700-800.000 persones. Se'ls posa trens a Àustria per anar cap a Alemanya. Arriben a Alemanya. Alemanya es queda gairebé 900.000 persones. Quan ja té 900.000 persones es firma un acord amb Turquia. Se li garanteixen 6000 milions d'euros perquè tanqui la frontera i no deixi sortir ningú més.

Però clar, el *pull factor* som nosaltres. Els dolents som les ONG. Aquesta post-veritat que ens estan venent. S'està parlant de les ONG, del tràfic, la invasió, però no s'està parlant del gran finançament a tercers països que s'està fent, tant a Turquia com a Líbia, que li cauen centenars de milions a Líbia no sabem on, per finançar grups armats que sortiran amb unes barques donades per Itàlia, que ens metrallaran a nosaltres, ens amenaçaran, ens segrestaran i cap govern, cap govern ens ha recolzat fins ara. Al contrari, hem tingut primers ministres que s'han dirigit a nosaltres, ens han amenaçat, ens han insultat, ens han tancat els ports i ens han criminalitzat. Fins i tot el fiscal antimàfia de Catània va presumir de bloquejar-nos el vaixell i acusant-nos de grup delictiu i traficants de persones.

Bé, eren 9 ONG, 11 vaixells, avui no n'hi ha cap. Cap. Ho han aconseguit. Ara no sabem el que passa. Aquests 1700 morts del 2018 no són 1700 morts, són molts més. Aquests són els cossos que hem trobat. Hauríem de parlar dels desapareguts i dels que no estan, dels que de la família no se sap. Aquesta és la situació real. No podem dir res diferent d'Espanya i la frontera sud espanyola, és exactament el mateix. Fins ara estava tranquil·la, tenia arribades, però de sobte augmenten les arribades a 400-300 al dia, fins a 30.000. Tampoc és que sigui una xifra exagerada, després podrem entrar en dades.

Però per què? És fàcil. Perquè Mohamed VI ha vist que paguem a Erdogan, que paguem a Líbia i ell diu "¿Qué hay de lo mío?" I aquesta connivència que hi havia a Turquia per deixar sortir milers de persones, la connivència que hi ha a Líbia per deixar sortir milers de persones, és la mateixa que trobarem ara al sud d'Espanya amb Marroc. És on anirem a donar un cop de mà i a denunciar si és que veiem qualsevol atac als drets humans al mar. No oblidem que l'armada reial de Marroc fa dos dies va disparar a una patera, matant a una noia jove i ferint-ne altres tres. Jo no sé com es pot disparar al mig del mar a una patera on hi ha persones indefenses que no estan armades. No ho entenc. I si a més a més nosaltres hem de pagar a aquest país amb els nostres impostos perquè faci això. Però no podem dir gaire perquè també hem vist als nostres disparant bales de goma als pobres que estaven nedant, sortint de Melilla.

Per tant, en què ens hem tornat? S'ha perdut la vergonya? Ja no existeix la vergonya? Ja no parlem dels drets humans, parlem del dret a la vida. Ja no diem què hem de fer, si hem de convidar a l'hoste a casa nostra o no l'hem de convidar, accepti o no les nostres normes. Hem de pensar que no es mori al mig del mar. Perquè ens hem girat tots, hem donat l'esquena. Aquest estiu hem estat tots al mar, saltant i rient. A 650 milles estaven morint, al mateix mar. Jo quan torno no sóc capaç de banyar-me. Us ho dic sincerament. Fins i tot havia pensat a organitzar una vaga i dir: no em tornaré a banyar al Mediterrani fins que l'administració no faci alguna cosa respecte a aquest tema. Perquè hem vist morir moltíssima gent.

És cert que hem rescatat 59.400 persones. L'altre dia vaig estar convidat al Camp Nou i n'hi havia 70.000 ho va dir l'speaker. I per primera vegada vaig pensar "70.000". Nosaltres n'hem rescatat 59.000. I em va donar vertigen. Se'm va posar la pell de gallina. Com pot ser que un grup de ciutadans amb donacions rebudes per les xarxes socials en un 97%, amb vaixells cedits, se'n vagin al mar i rescatin 59.000 persones en 3 anys? Què ha passat amb les administracions? Què ha passat amb aquesta gent? Hem modificat les lleis. Hem modificat el dret marítim internacional. Fins i tot hem canviat el secretari general de la regió marítima internacional, perquè s'adapti una mica. Ha cedit a les pressions d'Itàlia, perquè clar, per permetre que un grup armat amb una barca donada per Itàlia surti al mig del mar en aigües internacionals, segrestis una patera i la introdueixi per la força i contra la seva voluntat a un país en guerra del que fugen i que no és un lloc segur, aquí estan cometent uns quants delictes.

Evidentment que si no hi ha ONG no podré venir-vos a explicar que esta passant això. Davant nostre. Ens hem negat a entregar dones i nens a aquest grup armat. Per això se'ns ha acusat i hem estat retinguts a Itàlia. A 77 milles de la costa. Això és el que està passant al mig del mar, amb això estem vivint nosaltres. I quan arribem aquí som traficants, mafiosos, delinqüents, judicialitzats... No us podeu fer una idea de quin és el pensament quan estem al mig del mar i trobem una pastera completament desinflada amb 3 cossos. Un nen, la seva mare i una altra senyora. I quan t'acostes et dones compte que la senyora està viva. I dius: "Carai". Com es pot abandonar gent amb vida al mig del mar?

Vosaltres creieu que al segle XXI la Mediterrània, el mar més militaritzat del món, el canal de Sicília, que és on estem, per allà passen 97.000 mercants a l'any, més de 250 mercants al dia, que ara els mercants no vulguin aturar-se davant d'una pastera perquè han vist el que els passa a les ONG i tenen por que els seus vaixells quedin retinguts durant dies al mig del mar com l'Aquarius. Perquè un sol país, o el primer ministre d'un país, digui que tanca els ports i no en vol saber res. On hem anat a parar?

Doncs he vingut a interpel·lar-vos, a activar-vos, perquè necessitem a la ciutadania. Nosaltres som la ciutadania, no som una ONG. Som un grup de ciutadans que davant d'aquesta inacció deliberada de les administracions i de la Unió Europea vam decidir anar a fer alguna cosa, però no a salvar el món. Portem 3 anys, és un viatge molt llarg. Jo vaig anar a ajudar un mes però ara en aquest moments

necessitem a tothom, us necessitem a tots. Necessitem les ciutats, necessitem Girona, la Girona universitària, la Girona de qualitat. Sou un exemple de voluntariat, els estudiants de Girona, d'acció social. Però és que ara toca activisme social, ara hem de jugar-nos la llibertat, el físic per poder seguir fent denúncia del que ningú està dient. I del que tothom amb el silenci callem les morts. I com diu la nostra campanya, o salvem una vida o callarem una mort.

I perquè ara pensem que ens sobra, aquesta immigració, penseu que Europa envellaix molt ràpidament. I que com sempre el percentatge de migració mundial respecte a la població mundial va al voltant del 3 al 4%. Des del 1960 fins al 2018. Sempre es mou en aquest percentatge. Un 4,5% o un 3 o un 4,5% de la població mundial es desplaça, migra. Des de sempre. Ara, us ho puc dir així o us puc dir que el 1960 hi havia crec que 95 milions de migrants. I l'any 2018 són 250 milions de migrants. S'ha duplicat, triplicat? No. S'ha duplicat o triplicat la població mundial. Hem passat de 3000 milions d'habitants al planeta a 7000 però el percentatge segueix essent el mateix. I quan ens diuen que el nombre de migrants internacionals és tan alt, més de 244 milions, doncs hem de pensar que no és cert. I hem de tenir en compte que els refugiats que tant se'n parla només són un 7%, entre un 7 i un 8% d'aquesta població migratòria. I que el 86% de tots aquests refugiats viuen en països en vies de desenvolupament. O sigui que no ens està arribant tant, ens està arribant poquet.

Com a conseqüència d'una sòlida economia i d'una població cada cop més envellida, la Unió Europea s'ha convertit en una destinació migratòria mundial i ha atret 1,5 o 2,5 milions d'immigrants de fora de la Unió Europea per any. Encara que us sembli molt, només suposa un 0,5% de la població total de la Unió Europea. A més a més, entre 1 milió i 1 milió i mig de persones abandonen la Unió Europea cada any. I jo penso que la nostra generació no està tenint en compte que l'envelliment de la població s'està convertint en un fenomen mundial i que algunes societats en procés d'envelliment com ara la Xina ja han començat a convertir el seu país en un destí migratori, per mèrits propis. I realment crec que la pregunta que es farà en un futur aquesta nova generació no serà com evitar que vinguin sinó com aconseguir atreure'ls, perquè ens faran falta. Moltes gràcies i bon dia a tothom.

Òscar Camps
Fundador i director de l'ONG Proactiva Open Arms

Girona, 27 de setembre de 2018